

Анализ приведенных данных свидетельствует о том, что в группе №2 по сравнению с группой №1 индексы КПУз и КПУп выше на 3-4 балла, индекс Silness-Loe – на 0,42 балла, индекс Stallard – на 0,12 балла, индекс РМА – на 6,13 %, индекс кровоточивости – на 0,11 балла, зубной камень – на 0,28 балла, СРІТN – на 0,2 балла, скорость распространения УЗВ в альвеолярном отростке на 103 м/с меньше.

В тоже время показатели костного метаболизма в пяточной кости и биохимические показатели ротовой жидкости в этих группах отличаются не достоверно. Эти результаты позволяют сделать вывод, что у практически здоровых молодых людей, появление одиночных дефектов зубных рядов в первую очередь связано с плохой гигиеной полости рта, несвоевременным обращением к стоматологу и удалением зубов вследствие осложненного кариеса и травмы.

В табл. 7 приведены коэффициенты корреляции между показателями твердых тканей зубов, тканей пародонта, уровня гигиены, показателей денситометрии, эхоостеометрии и биохимических показателей ротовой жидкости для лиц 18-22 года группы № 2 – «одиночные дефекты». Знак «-» означает отрицательную корреляцию, при которой увеличение одной переменной связано с уменьшением другой. При положительной корреляции увеличение одной переменной связано с увеличением другой и коэффициент корреляции при этом может быть положительным.

Выводы. Полученные результаты свидетельствуют о заметном влиянии одиночных дефектов зубных рядов на стоматологический статус молодых людей и необходимости ортопедического лечения их не только по эстетическим, но и по медицинским показателям. В группе № 2 – «одиночные дефекты» наблюдались сочетанно повышенные показатели как кариеса зубов, так и заболеваний тканей пародонта, что необходимо учитывать при выборе лечебно-профилактических комплексов.

Список литературы

1. Алимский А. В. Состояние полости рта и зубов у лиц до- и призывного возраста ЦАО г. Москвы / А. В. Алимский, В. Г. Никоненко, Е. С. Смолина // Стоматология детского возраста и профилактика. Эпидемиология. – 2007. – № 4. – С.3-5.
2. Шевлякова Л. А. Стоматологическая заболеваемость у студентов Высших учебных заведений и пути ее профилактики : дисс. канд. мед. наук : спец. «стоматология» / Шевлякова Людмила Александровна. – Тверь, 2005. – 137 с.
3. Пичуев Е. Е. Распространенность дефектов зубных рядов у детей Тверской обл. и особенности оказания ортопедической стоматологической помощи детям в современных экономических условиях : дисс. канд. мед. наук : 14.01.22. спец. «стоматология» / Пичуев Евгений Евгеньевич. – Тверь, 2004. – 98 с.
4. Обгрунтування вдосконалення технології дентальної імплантації при заміщенні дефектів зубних рядів / О. В. Павленко, П. М. Фочук, Р. М. Касіянчук [та ін.] // Сучасна стоматологія. – 2009. – №4. – С.109-112.
5. Деньга О. В. Влияние на функциональные реакции в полости рта и костный метаболизм комплексной профилактики осложненной при дентальной имплантации / О. В. Деньга, В. А. Обуховский, В. С. Бурдейный, Э. М. Деньга // Вісник стоматології. – 2008. – № 5-6. – С. 91-97.

6. Мірчук Б. М. Вплив адаптогенних та остеотропних препаратів на біофізичні параметри ротової рідини та клітин букального епітелію при ортодонтичному лікуванні / Б. М. Мірчук, А. Е. Деньга, Е. М. Деньга // Медичні перспективи. – 2009. – Т. XIV, № 2. – С. 128-132.

7. Мирза А. И. Карта обследования больного, страдающего болевыми синдромами лица, как носитель первичной информации экспертной системы “ВНЧС” / А.И. Мирза, В. П. Самарай // Український стоматологічний альманах. – 2001. - №2. – С. 39 – 49.

8. Романова Ю. Г. Гомеостаз полости рта и зубное протезирование / Ю.Г. Романова // Одеський медичний журнал. – 2011.– №3(125).– С.69-75.

9. Левицкий А. П. Биохимические маркеры воспаления тканей ротовой полости : [метод. рекомендации] / А.П. Левицкий, О.В. Деньга, О. А. Макаренко и др. – Одесса, 2010. – 16 с.

10. Деньга О. В. Интегральная экспресс-оценка уровня функциональных реакций в полости рта у детей / О. В. Деньга, Э. М. Деньга // Вісник стоматології.– 2003.– № 5.– С. 130–148.

Поступила 27.10.11

УДК 378.147:616/.618-036]-057.875-058.68

И. В. Чижевский, А. А. Забышный, С. В. Першин

Донецкий национальный медицинский университет им. М. Горького

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ КЛИНИЧЕСКИХ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН СТУДЕНТАМ С АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ФОРМОЙ ОБУЧЕНИЯ

В процессе преподавания стоматологии детского возраста был определен ряд особенностей при обучении студентов на английском языке: 1) необходимость создания адаптированных к иностранным источникам информации пособий, других методических материалов; 2) решение вопросов психологического контакта преподавателя вместе со студентами с родителями и детьми; 3) определение роли преподавателя как квалифицированного посредника и переводчика при вовлечении студентов с английским языком обучения в работу с пациентами

Ключевые слова: особенности преподавания, иностранные студенты, обучение на английском языке, клинические дисциплины.

І. В. Чижевський, О. О. Забішний, С. В. Першин

Донецький національний медичний університет ім. М. Горького

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

В ході викладання стоматології дитячого віку були визначені деякі особливості навчання студентів на англійській мові: 1) необхідність створення адаптованих до іноземних джерел інформації посібників, інших методичних матеріалів

© Чижевський І. В., Забішний О. О., Першин С. В., 2011.

лів; 2) вирішення питань психологічного контакту викладача та студентів з дитиною та батьками; 3) визначення ролі викладача як кваліфікованого посередника та перекладача при залученні студентів з англомовною формою навчання для роботи з пацієнтами.

Ключові слова: особливості викладання, іноземні студенти, навчання на англійській мові, клінічні дисципліни.

I. V. Chizhevskiy, A. A. Zabishnyj, S. V. Pershin

M. Gorky's Donetsk National Medical University

SOME TEACHING FEATURES IN STUDYING OF CLINICAL DENTISTRY SUBJECTS FOR ENGLISH-STUDIED STUDENTS

There are some teaching features in Pediatric Dentistry for English-studied students: 1) it's necessary to make the copybooks and others learning materials adapted to foreign sources ; 2) the permission of the problems of the psychological contact the teacher and students with parents and children ; 3) finding out of the role of the teacher as the qualified mediator and the translator in involving of the English-speaking student in clinical practice

Key words: some teaching features, foreign students, clinical studying in English, clinical subjects

Інтеграція українського медичного образования в європейську систему передбачає удосконалення викладання спеціальних дисциплін в відповідності з європейськими стандартами [1,2]. Актуальність проблеми обумовлена тим, що останніми роками більшість ВНЗ України ведуть навчання частини студентів на іноземній мові. Сучасні умови диктують високі вимоги до стоматологічного здоров'я дітей, що повинно бути відображено в якості спеціалістів, в тому числі іноземних студентів, навчаючись на англійській мові. В свою чергу забезпечення підготовки кваліфікованих спеціалістів невіддільно пов'язано з реформуванням системи вищого медичного освіти, яке проводиться в Україні [3,4]. Основні складнощі даної форми навчання полягають в відсутності достатнього досвіду, методичного забезпечення, кваліфікованих кадрів, а також в мовній перешкоді, яка ускладнює контакт з пацієнтами. Між тим, в доступній спеціальній літературі нам не вдалося знайти аналізів та узагальнень досвіду викладання клінічних дисциплін студентам, навчаючись на англійській мові. В зв'язі з цим **цілью дослідження** стало: аналіз та узагальнення накопленого педагогічного досвіду для підвищення ефективності викладання клінічних дисциплін студентам з англоязычною формою навчання.

Об'єкт та методи дослідження. З метою вивчення та узагальнення накопленого педагогічного досвіду на кафедрі стоматології дитячого віку ДонНМУ ім. М. Горького проведено тестування студентів III, IV і V курсів стоматологічного відділення ММФ, навчаючись на англійській мові. Проаналізовані теоретичні знання та практичні навички, отримані даною групою студентів, в тому числі, при обстеженні дітей зі стоматологічними захворюваннями та при відпрацюванні маніпу-

ляцій на фантомах. В процесі роботи вивчали, на якому етапі навчання (лекції, практичні заняття) у англоязычних студентів виникали найбільш суттєві складнощі. Отримані дані фіксували на кожному етапі навчання, особливо на практичних заняттях при роботі з фантомами та при стоматологічному обстеженні дітей. Дослідження проводилося в період 3-х років.

Результати та їх обговорення. Дані тестування свідчать про те, що у студентів з англійською мовою навчання найбільш суттєві складнощі виникають в розділі клінічної підготовки, при отриманні практичних навичок в обстеженні дитини та постановці діагнозу.

Аналіз та узагальнення досвіду викладання на англійській мові показали, що даної категорії студентів доводиться складніше, ніж українським в освоєнні навчального матеріалу через дефіцит мовного середовища. Також має місце неповне відповідність викладання навчального матеріалу в навчальних посібниках та методичних рекомендаціях, пропонує української школою, тем матеріалам, які містять європейську та американську навчальну літературу. Незважаючи на різницю в поглядах на базові теоретичні та клінічні положення, існують неодназначні трактування етіології, патогенезу захворювань, варіабельність класифікацій, способів діагностичного пошуку та вибору методів лікування. В зв'язі з цим нами адаптовані створювані нами навчальні матеріали (лекції, посібники, методичні рекомендації), адаптовані до особливостей зору, викладання в зарубіжних посібниках.

Накопленний нами досвід створення навчально-методичних матеріалів для англоязычних студентів свідчить про те, що подолання складнощів в процесі цієї роботи, пов'язаних з відмінностями в трактуванні питань в українській літературі, та європейських, американських посібниках вимагає збільшення їх обсягу, ускладнює зміст навчання. Однак, на нашу думку, це є необхідним, т.к. випускає спеціалісти будуть працювати в умовах різних зарубіжних шкіл. Така ситуація вимагає перегляду навчальної програми для оптимізації її обсягу з урахуванням акцентів на найбільш важливих питаннях в спеціальних предметах (наприклад в питаннях ортодонції, захворюваннях пародонта, слизової оболонки порожнини рота, а також гострої травми зубів в терапевтичному розділі).

Безумовно, основні складнощі для студентів, навчаючись на англійській мові, безпосередньо пов'язані з звичкою до клінічного обстеження пацієнта, тим більше дитини. Першим та необхідним етапом дослідження є встановлення контакту з батьками дитини, що подчас ускладнюється через негативне ставлення батьків до присутності іноземних студентів. Для залучення дітей необхідно проводити роботу з батьками маленьких пацієнтів: роботу проводить досвідчений педагог, який є – кваліфікований лікар шляхом попередньої бесіди, як з батьками, так і з дитиною. При цьому викладач повинен переконати пацієнта та батьків в тому, що обстеження дитини

необходимо для постановки правильного диагноза и проведения лечения. Пациент и родители должны знать преподавателя как клинициста высокой квалификации, доверять ему. В ходе беседы с ребенком и родителями преподавателю также приходится проявлять свои педагогические способности и психологическую подготовку. В случае сомнительного результата переговоров имеет смысл отказаться от участия ребенка в работе со студентами, так как из-за его негативного настроения может возникнуть отрицательный стереотип непреодолимой сложности в работе с детьми-пациентами.

На втором этапе, предусматривающем сбор жалоб и анамнеза, необходимым является соблюдение общепринятых норм медицинской этики и деонтологии, при этом все полученные данные доводят до сведения студентов на английском языке.

Далее (третий этап) преподаватель проводит показательное стоматологическое обследование пациента и комментирует при этом каждый очередной шаг на английском языке в присутствии всей группы. Безусловно, такая методика имеет существенный недостаток, поскольку ведет к удлинению времени процедуры, однако альтернативы этому нет.

В ходе дальнейшей дискуссии (четвертый этап) преподаватель совместно со студентами определяют объем необходимого диагностического поиска, назначают дополнительные методы исследования, проводят дифференциальную диагностику и каждый из студентов должен высказать свой предполагаемый диагноз. Преподаватель корректирует и направляет студентов к правильному диагнозу, что позволяет им совместно составить план лечения (пятый этап).

Последовательное выполнение перечисленных этапов формирует у студентов клиническое мышление и способствует выработке профессиональных навыков. Необходимым в обучении, по нашему мнению, является наличие у каждого иностранного студента алгоритмов стоматологического обследования ребенка и диагностического поиска, лечебных алгоритмов, адаптированных в соответствии с учебной литературой на английском языке. Каждый студент должен тщательно изучить, запомнить эти алгоритмы и сопоставлять их с действиями преподавателя.

При проведении завершающего этапа – лечения – преподаватель, с согласия родителей может привлечь студентов к выполнению несложных манипуляций: фиксация головы пациента, работа стоматологическим зеркалом, замешивание стоматологических материалов, что делает обучение более показательным и мотивированным.

И все же наибольшую проблему представляет самостоятельное клиническое обследование, проводимое студентами и предполагающее установление психологического контакта с ребенком и его родителями, детальный сбор жалоб и анамнеза, вне- и внутривидовой осмотр. При этом преподаватель-клиницист испытывает двойную нагрузку, поскольку является, с одной стороны, своеобразным «переводчиком» между родителями, ребенком и студентами, с другой стороны контролирует и корректирует последовательность обследования. Опыт показывает,

что даже хорошо подготовленные студенты при обследовании детей теряются, нарушают последовательность обследования. Для оптимизации обучения иностранных студентов нами разработаны краткие алгоритмы обследования и диагностики детей со стоматологическими заболеваниями на английском языке. Предложенные диагностические алгоритмы не только учитывают потребности отечественной высшей школы, но и адаптированы к иностранной учебной литературе.

Наш практический опыт свидетельствует, что дети среднего, старшего школьного возраста и подростки способны адекватно, даже с интересом реагировать на происходящее, особенно если они изучают английский язык. В таких случаях обучающий момент имеет место для обеих сторон (для ребенка и для студентов) что, как правило, разряжает обстановку и облегчает обследование, способствует развитию ассоциативной памяти. Напротив, беспокойное поведение детей младшего возраста (особенно до 5-6 лет) делает обследование их студентами трудновыполнимым. Решение вопроса, по нашему мнению, состоит в тщательном отборе пациентов для клинической части занятия, с учетом поведенческих особенностей и возраста детей.

Выводы. Анализ накопленного педагогического опыта по обучению иностранных студентов на английском языке позволяет выявить специфику преподавания специальных клинических дисциплин, определить пути преодоления возникающих проблем и способы оптимизации учебного процесса. Это, в первую очередь, внесение изменений, дополнений и коррекции в учебно-методические материалы, способствует повышению эффективности преподавания клинических дисциплин как студентам с англоязычной формой обучения, так и отечественным студентам.

Список литературы

1. **Левина М. М.** Технологии профессионального педагогического образования: Учебное пособие для студентов / М. М. Левина. – М.: МИС и С. - 2001. – 77с.
2. **Хоружая Р. Е.** Проблемы реструктуризации высшей медицинской школы и возможные пути реализации проводимой реформы / Р. Е. Хоружая, А. П. Педорез, А. Г. Пиляев // Вестник неотложной и восстановительной медицины.- Донецк, 2006. - Т.7, №4. - С.727-731.
3. **Birnbaum R.** Management Fads in Higher Education // Where They Come, What They Do, Why They Fail. – San Francisco. – 2000.-P.91-157.
4. **Музичина Г.А.** Оцінка рівня підготовки лікарів-інтернів першого року навчання по питанням профілактики стоматологічних захворювань у дітей відповідно до стандартів ВООЗ / Г.А. Музичина, Г.Ю. Агафонова, І.А. Бугоркова, В.А. Волкова // Питання експериментальної та клінічної медицини: Збірник статей. – Донецьк, 2009. - Т. 1, вип. 13. – С. 209-213.

Поступила 11.10.11

